

Jango Edwards vindt dat hij de ere-aanduiding 'clown' verdient 'Ik heb het recht anderen spiegelen'

Of hij nu voor een zaal met mongolen, Duitsers of bankiers staat – hij weet hoe hij ze aan het gieren kan krijgen. Dus hij mag zichzelf, na een kwart eeuw ervaring, nu met recht de erenaam clown geven. Vindt Jango Edwards. In zijn nieuwe voorstelling *Klones* onderzoekt hij alle kanten van zijn vak... 'love clown, dress clown, fuck clown, teach clown'.

Van onze medewerker
Patrick van den Hanenberg

AMSTERDAM

Met een handige voetbeweging klapt hij het deksel op de wc-bril en zegt sardonisch-beleefd: 'Have a seat.'

Jango Edwards is tussen diverse buitenlandse door een paar dagen in zijn favoriete verblijfplaats Amsterdam. (In zijn geboortestad Detroit zegt hij niets meer te zoeken te hebben, want daar roept iedereen de hele dag 'Help!') Zijn agenda voor de zaterdagavond barst uit elkaar: hij wil nog bijtanken in een nieuw humorthater, hij moet nog wassen, wat belastingzaken in orde maken en een kunstpenis kopen. Deze wordt met de eikel naar beneden aan de kuit vastgebonden en moet de indruk wekken, als de broekspijp iets wordt opgetrokken, dat de man in kwestie in het bezit is van een bijzonder lang geslachtsdeel.

En hij moet zich nog scheren. Dus als zijn manager een interview heeft geregeld, ten behoeve van een korte serie deze week in het Rotterdamse Luxor, dan moet dat maar in de badkamer gebeuren. 'Have a seat.'

Na een paar tellen heeft Jango Edwards een scheerzeepmasker. Hij hoeft nog maar een rode dopsneus op te zetten en hij is de klassieke clown. Zo eentje uit de film *The Clowns* van Federico Fellini.

Als Stanley Ted Edwards (1950) deze film in 1970 ziet, is dat voor hem de reden om zijn vette baan in de VS vaarwel te zeggen en naar Europa te trekken. Hij moet clown worden, en een clown moet een pakkende naam hebben: Jango. De Verenigde Staten kennen wel veelzijdige tv-komiekken als Danny Kaye en de *stand up comedians* ('O, wat saai, wat makkelijk, wat plat'), maar voor het echte clownsmétier moet je in de Oude Wereld zijn. In

Londen bindt hij lange linten aan zijn jas en maakt in de ondergrondse uren achter elkaar pirouettes. Het levert de *spinning clown* een gevulde hoed op.

Met een paar enthousiaste geestverwanten begint Jango in Londen de *Friends Roadshow*. Een paar jaar later creëert hij in Amsterdam met het Festival of Fools een platform voor prettig gestoorde komieken, die uit veertig landen komen.

Hij weigert het pessimisme van Fellini te delen die in zijn film de clown als een uitstervende soort beschouwt. De cineast toont een galerij van oude, nostalgische, treurige, aan de drank geraakte clowns die een traditie lijken af te sluiten.

Halverwege de jaren zeventig komt Jango Fellini tegen en weet hem ervan te overtuigen dat er nog

'Ik weet nu precies op welk niveau ik een publiek moet benaderen'

leven in de clown zit. Dan gaat het niet meer om de vertrouwde circus-clown. Het circus is door de macht van de vakbonden steeds meer in financiële problemen geraakt. En de clown is verworpen tot een inwisselbaar scharnier tussen twee verschillende nummers. Wel bestaansrecht heeft de dwaas, de *nouveau clown*, die kan zingen, dansen, goochelen en met tedere en grove grappen de mensen kan inpakken.

In *Klones*, de nieuwste voorstelling van Jango Edwards and Friends, wordt zowel de traditie als de nieuwe richting van het clowns-vak belicht. Voor de pauze komen de autoritaire Witte Clown (Jâquès Fückéët), de Domme August en andere bekende creaties aan de beurt. Zij spelen een *ge-jangoiseerde* keuze uit het klassieke repertoire, waarin denkbeeldige vliegen worden gevangen en stoelen worden weggetrokken. Na de pauze gaat het gezelschap in Fools-stijl door het lint. Met een eerbiedige buiging

naar Fellini heeft Jango de show de ondertitel 'Clowns 2' meegegeven.

De show is de afgelopen maanden in Parijs ontwikkeld en met bijzonder veel enthousiasme en verbazing ontvangen. Dat laatste omdat Jango minder leunt op zijn ongecontroleerde energie. 'Ik gooi geen bier het publiek in en prik niemand met mijn lul in zijn ogen.' Er werden in de recensies zelfs woorden als subtiel, *soft* en pathos gebruikt.

We hebben inmiddels de badkamer verlaten en komen in een ander deel van het Fools-hoofdkwartier, in een voormalig schoolgebouw in Amsterdam-Oost. De muren gaan verborgen achter vele honderden videobanden met opnamen van clowns, en een gigantische foto van Jango (slechts gekleed in een bilkoordje) tijdens een openluchtvoorstelling in Hilvarenbeek. 'Toen mepte ik zo hard op mijn maag dat er van achteren per ongeluk een drol uitvloog.'

Jango vindt dat hij na een kwart eeuw fools-ervaring de ere-aanduiding *clown* verdient. 'Ik weet nu wie ik ben en heb nu ook het recht om anderen een spiegel voor te houden. Ik weet nu precies op welk niveau ik een publiek moet benaderen. Een groep mongolen heb ik laten gieren door een hele avond op te komen en verschrikt weer af te gaan. Een internationaal gezelschap bankiers in Zwitserland ben ik met een geweer te lijf gegaan. En in Duitsland had ik laatst een zaal zo onder controle dat ik een bed uit de kelder heb gehaald en vijf minuten met een foto van een zwarte Amerikaanse jazzmuzikant heb gevreeën. Als het goed gaat, dan lijkt het alsof je van een hoge berg afskiet.'

'Mijn lijf raakt versleten. Mijn rugwervels zitten niet meer allemaal op hun plek. Ik heb zoveel blessures aan mijn armen en benen opgelopen dat ik 's ochtends soms niet eens mijn tas kan optillen. En als ik te gek doe, moet ik aan de zuurstoffles lurken. Maar alles wat ik doe, doe ik als clown... love clown, dress clown, fuck clown, teach clown, am clown.'

Patrick van den Hanenberg

Jango Edwards and Friends met *Klones* in het Luxor Theater Rotterdam, van 8 tot en met 10 december.

Jango Edwards.

voor te houden', Even was ze er weer, die Gran Partita

MUZIEK

Nederlands Blazers Ensemble. Amsterdam, Kleine Zaal. Radio 4: 5 januari.

Omdat de gelegenheid Mozarts *Gran Partita* op werkelijk niveau te horen uitvoeren zich maar een paar maal in een mensenleven voordoet, was het zaak om er bij te zijn – zondag in de Kleine Zaal. Het Nederlands Blazers Ensemble begon daar aan een tournee onder leiding van Frans Brüggen.

Een kleine tournee. Wie er in Amsterdam niet bij was, had dinsdag nog een herkansing in Groningen. Toen was het afgelopen – tenzij men, met het NBE, alsnog de reis aanvaardt naar San Sebastian of naar Bilbao.

De geschiedenis van de *Gran Partita*, de zevendelige serenade die Mozart in de vroege jaren 1780 componeerde voor twaalf blazers en een basinstrument, heeft in Nederland twee mijlpalen. Een ervan was de serie uitvoeringen van het Nederlands Blazers Ensemble in de gouden blazersjaren 1970, met het NBE in de 'oude bezetting' onder leiding van Edo de Waart. Een andere epochmakende uitvoering was die van de blazers van het Orkest van de Achttiende Eeuw onder leiding van Frans Brüggen in 1988 – met oude instrumenten.

Het nieuwe NBE speelt, net als het 'oude' NBE, nog altijd op hobo's, klarinetten, bassethoorns, fagotten en hoorns naar twintigste-eeuws model. Dat heeft, afgezet te-

gen een Mozart op oude instrumenten, natuurlijk gevolgen voor de *sound*, die bij het NBE briljanter is en scherper. Maar ook voor facetten die daarmee samenhangen, zoals de articulatie (wat bitser), en het tempo, dat bij Brüggen uitvoering met het NBE een fractie hoger ligt dan die met zijn blazers van de Achttiende Eeuw.

Zo was het adagio van de *Gran Partita*, waarin een oneindig lijkende melodie vergezeld gaat van zacht pulserende middenstemmen, in deze NBE-uitvoering vooral een adagio voor hoogliggende blaasinstrumenten. Zoals de klarinet van Harmen de Boer en de hobo van Bart Schneemann, met zijn briljante, geprofileerde toonvorming. De mystieke versmoltenheid van de andere stemmen – van een geheimzinnigheid die Mozart later zou evenaren in blaasmuzieken in *Così fan tutte* en enkele pianoconcerten – leek voor Brüggen en het NBE een fractie moeilijker te realiseren dan voor Brüggen en zijn eigen blazers.

Maar dat is niet meer dan een kanttekening, bij een *Gran Partita*-uitvoering waarin de schoonheid met groot succes werd nagestreefd, en die zo geconcentreerd verliep dat men zich vijftig minuten lang in gezelschap waande van de achttiende-eeuwer J.F. Schink, die in maart 1784 een zeer bijzondere *musique* hoorde – of van de arme Salieri, die in Shaffers toneelstuk *Amadeus* bij het genoemd adagio ten prooi is aan ontreding.

Roland de Beer

James Bond-club viert jubileum in Pinewood

REUTER

LONDEN

De James Bond Fan Club gaat zondag zijn 25ste verjaardag vieren met een speciale vertoning in de Londense Pinewood studio's van *On Her Majesty's Service* (1969), de enige Bondfilm met de Australische acteur George Lazenby als Agent 007. Verschillende Bondfilms werden opgenomen in de studio's, en erger dan het lijkt. 'De be-

nery op en werd zelf opgevolgd door Roger Moore, die op zijn beurt weer opgevolgd werd door Timothy Dalton. In de volgende Bond-film, *Golddeneeye*, wordt de hoofdrol gespeeld door de Ierse acteur Pierce Brosnan.

■ **CONSTANT** Het Chabot Museum in Rotterdam opent zaterdag een expositie met werk van Constant. De beslissing van de arbeidsdeskundige van de GMD is onduide-

FOTO GUUS DUBBELMAN - DE VOLKSKRANT

ook op straat komen.